

CMS Kluge

Rådgiveransvar

Medlemsmøte
Entrepriserettsforeningen – 3.
september 2024

Agenda

- Oversikt kontrakts-bestemmelser
- Gjennomgang av lagmannsrettspraksis

The logo for CMS Kluge is displayed in white text on a dark teal background. The word "CMS" is in a bold, sans-serif font, with a stylized white circle around the letter "C". The word "Kluge" is in a lighter, sans-serif font. The background features abstract, overlapping circular shapes in various shades of teal.

CMS Kluge

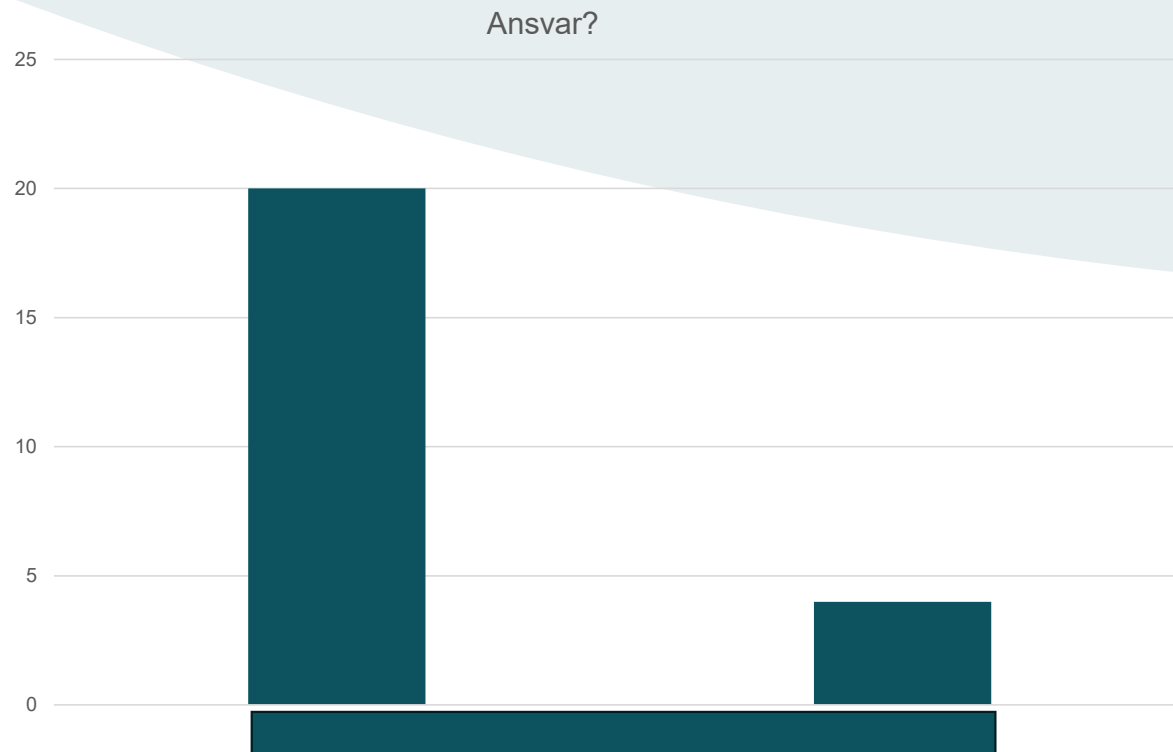
100 VISER VEI
1923-2023

CMS Kluge

*Er ansvarliggjøring av
prosjekterende og rådgivere
vanskeligere enn å fange
tåke med hendene?*

CMS Kluge

Fordeling, ansvar/frifinnelse – lagmannsrettspraksis

NS 8401 pkt. 13.3 jfr. 13.1

- «Oppdragsgiver kan kreve erstattet **påregnelig tap** som **følge av prosjekteringsfeil**»
- «Det foreligger prosjekteringsfeil når oppdraget **ikke er utført i samsvar med kontrakten** og dette skyldes at kravet til **faglig forsvarlig handlemåte eller aktsomhet** ikke er overholdt»

Erstatningsansvar for prosjekterende

Ansvarsgrunnlag
(Prosjekteringsfeil)

Årsakssammenheng

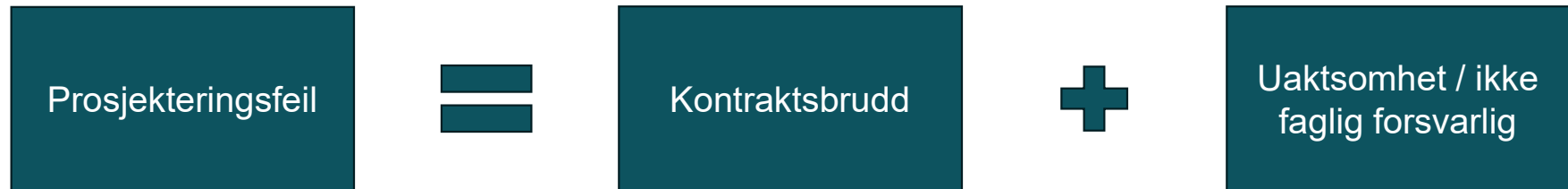
Økonomisk tap

=

Erstatningsansvar

Prosjekteringsfeil jfr. NS 8401 pkt. 13.1 (NS 8402 pkt. 10.1)

Vilkår for ansvar

Økonomisk tap

Kontraktsbrudd

Avvik fra faglig
forsvarlighet

Årsakssammenheng

+ reklamasjon...

Kontraktsbrudd: «...ikke utført i samsvar med kontrakten...»

- Har den prosjekterende oppfylt sine kontraktsforpliktelser?
- Hva har den prosjekterende påtatt seg?
  - Avtalens forpliktelser må tolkes, formålet vil være sentralt
  - Ytelsesbeskrivelser, og tilhørende standarder vil være viktige
  - En del forhold vil være implisitt, eks. LB-2004-41750
  - 8401 pkt. 4.2.1 (2): Dersom ytelser som vanligvis er med, ikke er omfattet, må dette presiseres.

Faglig forsvarlig handlemåte - terskelen

- Rådgiveransvar - Strengt profesjonsansvar
- HR-2002-26-A «Norsk rett bygger på et strengt ulovfestet uaktsomhetsansvar for profesjonsutøvere»
- LA-2015-56882: «I teorien har det derfor blitt framhevet at profesjonsansvaret dermed ligger **meget nær det objektive ansvaret**, slik at man blir vurdert som uaktsom alt ved ikke å ha oppfylt kontraktsforpliktelsene.»

Faglig forsvarlig handlemåte - terskelen

- Dersom *«resultatet ikke er vellykket, er det derfor en presumsjon for at det foreligger en prosjekteringsfeil, dvs. det er den prosjekterende som må påvise at han har prosjektert i samsvar med allment aksepterte normer for denne type prosjektering»*, Urbye, Kommentartutgave NS 8401/8402
- Vurderes som den alminnelige gode profesjonsutøveren i bransjen
- Forventes at prosjekterende er fullt faglig oppdatert, jf. HR-2020-2254-A

Det gjelder i utgangspunktet et strengt, ulovfestet uaktsomhetsansvar for profesjonsutøvere. Likevel er det *et visst spillerom* før atferd som kan kritiseres, må anses som erstatningsbetingende uaktsomhet

HR-2022-2010

Er det først avdekket at kravet til faglig handlemåte ikke er overholdt, gjelder et tilnærmet objektivet ansvar

HR-2020-2254

Aktsomhetsvurderingen – bred objektiv helhetsvurdering

Oppdragets
kompleksitet

Tid til rådighet

Skadepotensialet

Alternative
handlemåter

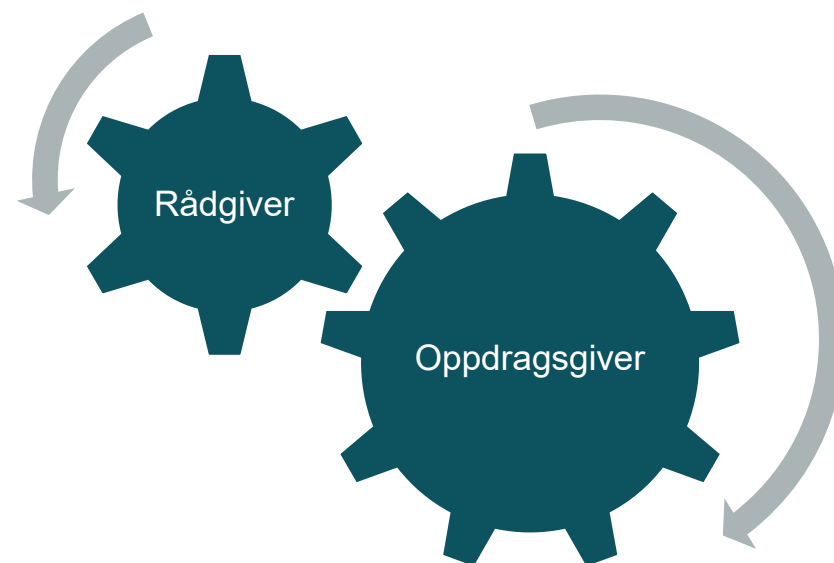
Oppdragsgivers
opptreden

Årsakssammenheng (og økonomisk tap)

- Tapet må være forårsaket av prosjekteringsfeilen
- Hva ville situasjonen blitt hvis man tenker feilen borte?
  - Ville den aktuelle kostnaden kommet uansett?
  - Samvirke mellom prosjekterendes feil og andre aktørers feil?

Medvirkning, NS 8401 pkt. 13.3, annet avsnitt

- Forholdsmessig reduksjon der:
  1. Deler av feilen kan henføres til oppdragsgiver, eller
  2. Der oppdragsgiver ved uaktsomhet har bidratt til tapet.
- Hovedsakelig i samsvar med alminnelig erstatningsrett
  - Dog ikke skyldkrav for medvirkning til feilen – en «bredere vurdering» etter standarden, jf. LB-2019-79810

Ansvarsbegrensning med unntak for grov uaktsomhet

- Utenfor forsikringsplikt: 60 G
- Innenfor forsikringsplikt: 150 G
- Unntak ved grov uaktsomhet eller forsett
- Rt. 1989 side 1318:
  - «markert avvik fra faglig forsvarlig handlemåte»
  - «sterkt klanderverdig» opptreden
  - «Vesentlig mer å klandre» enn alminnelig uaktsomhet

Svikt i faglig nivå

Type normbrudd

Risiko/skadeevne

Handlingsalternativ

Bevisst?

Ressursbruk

Reklamasjon, jf. NS 8401 pkt. 13.4

- «uten ugrunnet opphold»
  - Tid til å bearbeide informasjonen og avklare reklamasjonen på relevant nivå i organisasjonen,
  - Kort frist – 2 uker? HR-2020-2254
- Fristen starter ved *faktisk* kunnskap om at det foreligger et krav
- Mangelen må gjøres gjeldende
  - Oppdragsgiver må informere om at det **foreligger et kontraktsbrudd** som **danner grunnlag for et krav**

Hvordan er vurderingen i domstolene?

- Gjennomgang av
lagmannsrettspraksis

Gjennomgang av lagmannsrettspraksis

Forholdet mellom ansvar og frifinnelser?

Forskjeller i hvordan prosjekteringsfeil vurderes?

Fellestrek i ansvarstilfellene?

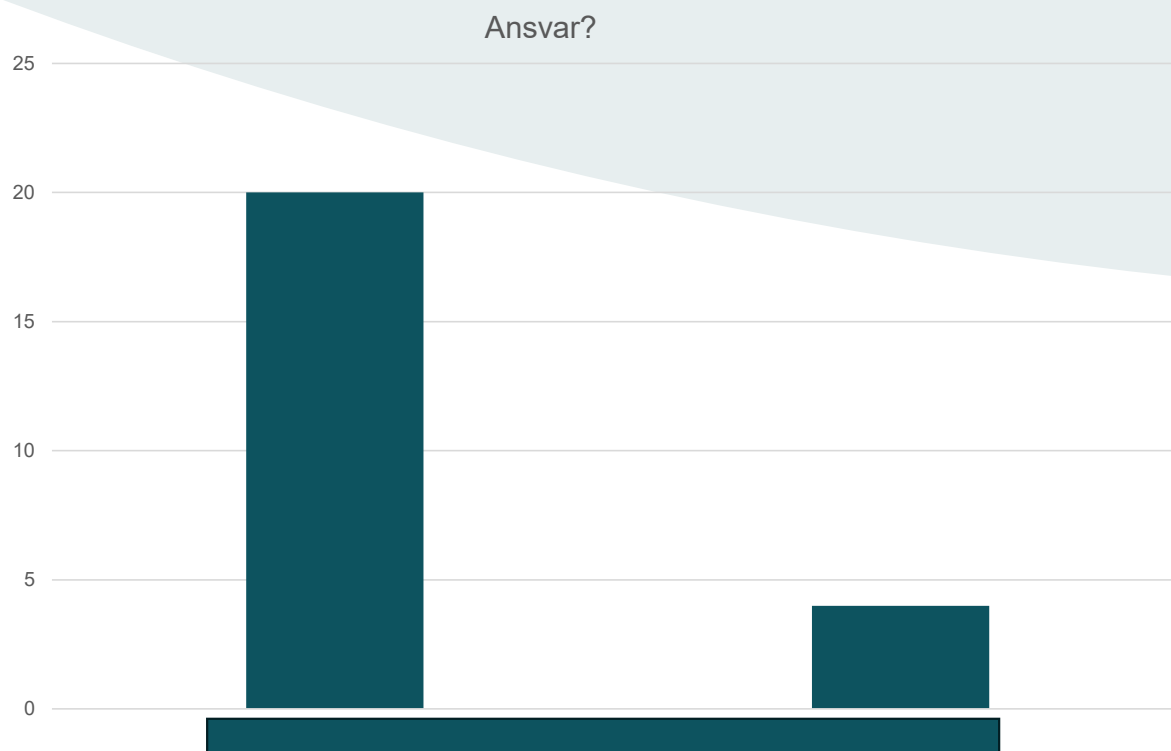

Fellestrek for ansvar for særlige rådgivingsgrupper?

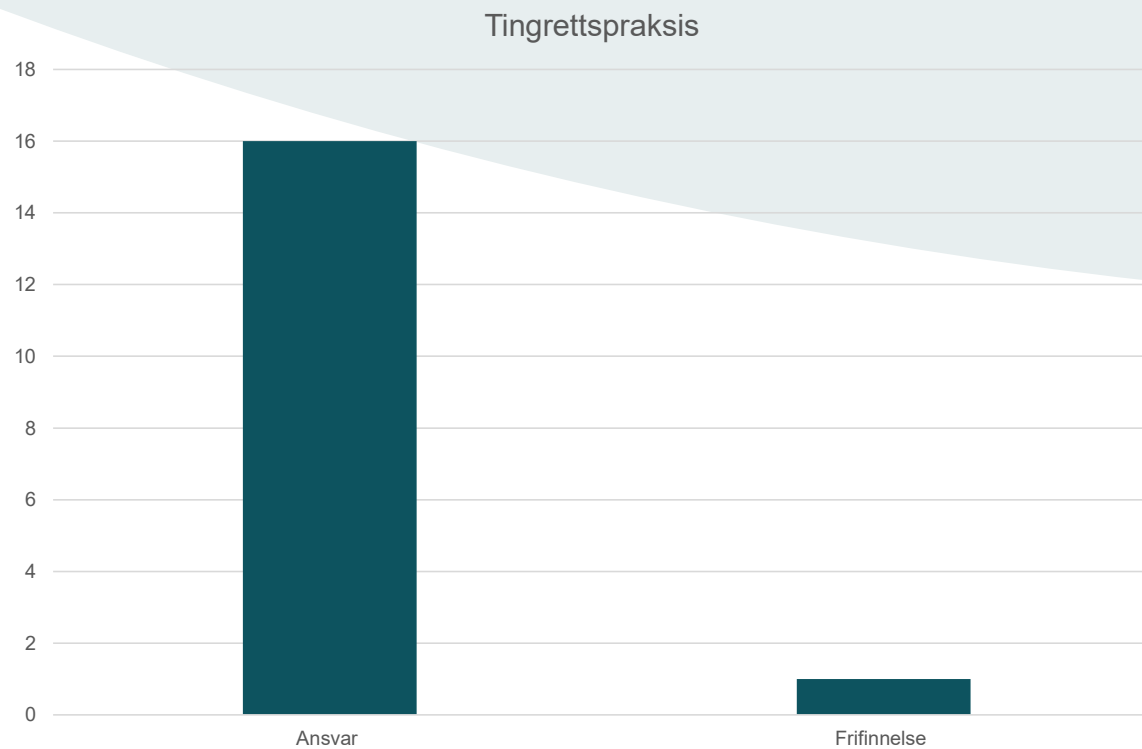
Grunnlaget for analysen

1. LB-2023-125457	9. LA-2021-127892	17.LB-2019-172588
2. LB-2023-69764	10.LE-2020-168887	18.LB-2019-79810
3. LB-2022-183820	11.LE-2021-94217	19.LB-2017-200908
4. LF-2023-95758	12.LB-2019-6699	20.LA-2019-23718
5. LE-2022-185439	13.LF-2020-133477	21.LE-2018-187163
6. LE-2022-174227	14.LB-2019-17172	22.LG-2018-32825
7. LA-2022-123741	15.LB-2019-173533	23.LB-2016-110071
8. LB-2022-53819	16.LH-2020-42308	24.LB-2015-56830

Fordeling, ansvar/frifinnelse – lagmannsrettspraksis

Fordeling, ansvar/frifinnelse i tingrettspraksis

Fellestrekk i ansvarstilfellene:

1. Manglende undersøkelser/vurderinger
2. Manglende faglig kompetanse
3. Manglende overholdelse av veiledningsplikt
4. Motstrid med offentligrettslige krav
5. Skadepotensialet ved feil

Utilstrekkelige undersøkelser og/eller vurderinger

- Svært sentralt moment i praksis
  - «As konklusjon om at grunnen var ‘middels fast til fast’, står imidlertid i kontrast til grunnundersøkelsens beskrivelse [...] der det ble påvist «leire med lav fasthet». A forklarte at når [B], som hadde foretatt grunnundersøkelsen, beskriver noe som lav fasthet, betyr det middels fasthet. Lagmannsretten oppfattet at A baserte dette utelukkende på egen erfaring og eget skjønn, uten at han utdypet dette. Det er i seg selv svært problematisk at A mener at han kan tolke inn et slingringsmonn i resultater fra grunnundersøkelser fordi han tilsynelatende mener personen som har tatt undersøkelsene, har et for konservativt syn på fastheten i grunnen.» (LB-2023-125457)

Utilstrekkelige undersøkelser/vurderinger (LA-2021-127892)

- «Lagmannsretten mener imidlertid at [RIG] som prosjekterende ikke uten videre kunne legge til grunn at det var gode grunnforhold på [naboeiendommen]. [...] [RIG] [...] burde ha fått frem eksplisitt i det skriftlige grunnlaget hvilke vurderinger [RIG] foretok når det gjaldt grunnforholdene til [Eiendomsselskap 1s] eiendom, og eventuelt hvilke konsekvenser sjøutfyllingen ville medføre for bygget. [BH] ville da ha fått opplysninger om potensiell risiko i forbindelse med tiltaket, slik at [BH] på bakgrunn av dette hadde mulighet til å ta stilling til om sjøutfyllingen likevel skulle utføres utenfor [Eiendomsselskap 1s] eiendom. [...]»
- «Når det gjelder hvilke undersøkelser og tiltak [RIG] burde ha foretatt i prosjekteringsfasen, mener lagmannsretten at det har betydning ved aktsomhetsvurderingen at [RIG] ikke foretok befaring av eiendommen. [...] Det [følger] av pkt. 3.4.2 i NS-EN 1997-1 at prosjekterende «bør» foreta befaring. Etter lagmannsrettens syn ville befaring i dette tilfellet potensielt kunne ha avdekket risikoen knyttet til setninger som følge av at byggets plassering nærme sjøkanten – omtalt som «influenssonen» – ville ha fremstått svært synlig, og kunne ha ført til at [RIG] foretok ytterligere undersøkelser i saken.» (LA-2021-127892)

Manglende kompetanse

– Manglende kompetanse

- «En vurdering av hva som vil fungere og ikke fungere med tanke på fukt i en såpass spesiell konstruksjon, kan være utfordrende og kreve forskjellige typer kompetanse og innsikt. Når ansvaret for denne delen av prosjekteringen etter avtalen er lagt på arkitektene, reduserer neppe behovet for forskjellige typer kompetanse ansvaret til arkitektene i særlig grad. At arkitektene hadde ansvaret for prosjekteringen, innebar at de om nødvendig måtte innhente kompetent bistand til å utarbeide og kvalitetssikre løsningene.» (LB-2022-183820)

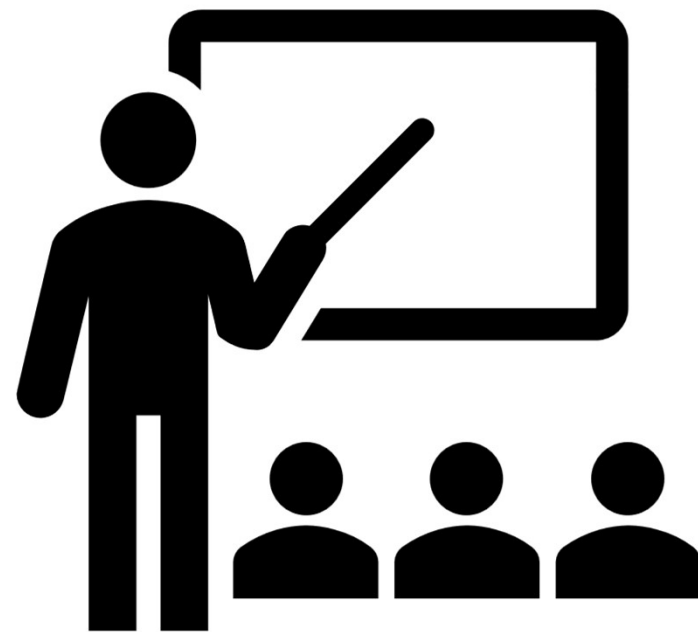
Forts: Manglende kompetanse

- «Lagmannsretten finner støtte for sin videre vurdering i Urbys kommentarer til uaktsomhetsbestemmelsen i NS 8401 og NS 8402 referert ovenfor. Her pekes det på kunnskapsnivået til den prosjekterende; i vårt tilfelle [RIB]. [RIB] forklarte at han var en erfaren allsidig rådgiver, men at han ikke tidligere hadde arbeidet med tanker under trykk. [...] [RIB] skjønnte ikke at trykket i tanken også ville virke nedover mot fundamentet. På bakgrunn av de sakkyndiges forklaringer ovenfor er det det mye som taler for at en alminnelig god og erfaren ingeniør burde ha forstått dette.»(LB-2019-171721)
- (Avgjørende for LMR at prosjekterende hadde vært i tvil, men uten å stille spørsmål eller undersøke nærmere)
- Ikke vektlagt at oppdragsgiver burde gitt klarere opplysninger

Manglende overholdelse av veilednings- frarådingsplikt

- Samtaler dialog med byggherre f. eks dersom byggherre på forhånd har valgt en gitt løsning.
- «[D]e mulige konsekvensene av prosjekteringsfeilen måtte fremstå som betydelige for [RIB]. Det er [...] sannsynlig at [RIB] har nevnt sin alternative løsning [...] for byggherren, men det er ikke noen dokumentasjon i saken [...] som kan belyse hvordan dette ble gjort og med hvilken styrke en eventuell fraråding ble gitt. Slike varsler skal gis skriftlig, jf. NS 8401 punkt 5.8. I mangel av dokumentasjon for varsel hvor [RIBs] fraråding fremgår, må bevistvilen om hvorvidt og i hvilken grad [RIB] har frarådet løsningen gå ut over [RIB]. Lagmannsretten må derfor legge til grunn at omsorgs- og varslingsplikten i NS 8401 pkt. 7.4 andre ledd og pkt. 7.5 andre ledd ikke er overholdt. Lagmannsretten finner på denne bakgrunn at det – til tross for at løsningen med frittliggende gulv ble foreslått av [BH] og bestilt av byggherren ved endringsmeldingen- var et kontraktsbrudd å prosjektere den løsningen som [RIB] selv mente var uforvarlig uten at det ble gitt tydelig og dokumenterbart varsel til [BH] om dette, og at dette skyldtes uaktksomhet på [RIBs] side.» (LB-2019-172588)

Motstrid med offentligrettslige krav

- Prosjekterende/rådgiver plikter å...
  - Utføre oppdraget i tråd med offentligrettslige krav jf. NS 8401 pkt. 8.1
  - Levere etter god faglig standard til NS 8401 pkt. 7.4
    - «*Selv om den klare hovedregelen er at prosjektering i strid med regelverket ikke er en faglig forsvarlig handlemåte, mener lagmannsretten at det er et lite slingringsmonn før en slik feil må anses som erstatningsbetingende uaktsom. Også i disse tilfellene må det foretas en bred og sammensatt vurdering....*» (LB-2022-53819)
    - Forventes å kjenne regelverket
    - LB-2022-53819:
      - Noe uklar ordlyd, «særlig for ikke-jurister»
      - Forventes å kjenne formål, forarbeider (?), veiledninger, endringer i regelverk,

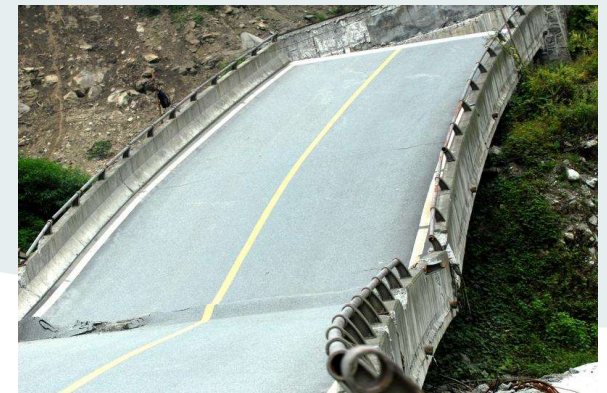
Skadepotensialet ved prosjekterings- eller rådgivingsfeil

CMS Kluge

Skadepotensialet ved prosjekterings- eller rådgivingsfeil

- Både på kontraktsgjenstanden og omgivelser
- Både person- og tingsskade
- Stort skadepotensial skjerper kravene til rådgiverens undersøkelser
  - «Ved aktsomhetsvurderingen tar lagmannsretten også hensyn til at tanken lå rett ved en gang- og sykkelvei. Tanken var tung, høy og inneholdt en betydelig mengde varmt vann. En slik trykksatt tank representerte et stort farepotensiale og krevde særlig aktpågivenhet ikke bare fra den som skulle prosjektere tanken, men også ved prosjekteringen av fundamentet.» (LB-2019-171721)
  - «[RIG] påtok seg et oppdrag med betydelig risiko både når det gjelder plassering og utforming av planlagt byggegrop nær naboer, og når det gjelder mannskap og materiell i byggegropa under arbeidet.» (LB-2019-6699)

«Håpløse» anførsler

- Lavere aktsomhetsnorm grunnet manglende kunnskap?
- Andre aktører i prosjektet har eller burde ha oppdaget feilen?

«Oppdragsgivers kjennskap til regelverket kan imidlertid ha betydning for i hvilken grad Rambøll kan bebreides, noe lagmannsretten kommer tilbake til nedenfor.

...

Selv om ovennevnte forhold ikke er tilstrekkelig for å frita Rambøll for ansvar, bidrar de til at Rambølls valg av løsninger ikke kan anses som sterkt klanderverdige (LB-2022-53819)

Overordnede refleksjoner

- Streng aktsomhetsnorm
- Svært konkrete og saksspesifikke vurderinger av aktsomhet
- Svikt innenfor ansvarsområde etter kontrakt leder ofte til ansvar
- Fremsett reklamasjon i tide!
- Men også viktig å stille spørsmålet om det er verdt å kjempe en tofrontskrig.

Takk for oss!

CMS Kluge

Samuel Skrunes
Advokat / Partner
Samuel.skrunes@cms-kluge.com
93227778

Tomas Skare
Advokatfullmektig / Associate
Tomas.skare@cms-kluge.com
97029250